
Francisco Botello de Moraes y Vasconcelos

Autor:

Data de publicació: 14-10-2025

Dubto que el ms. de "El Nuevo Mundo" trobat a Montserrat de Moraes Vasconcelos aportí res a la Ha de Catalunya. Tothom s'ha llençat a dir que era austracista perquè ho ha dit la filòloga murciana que l'ha trobat. Però des del 1700 fins al 1704 Moraes Vasconcelos és clarament filipista i ho demostra al pròleg del seu llibre, que signa ell mateix amb grans lloances cap a Felip cinquè, per tant, aquesta obra és una obra filipista. El 1738 el van fer president de la RAE BORBÒNICA .. encara que hagués estat de l'Academia dels desconfiats (la de la vaca cega desconfiada.) fet que no consta als arxius oberts al públic

Francisco Botello (o Botelho) de Moraes (o Moraes) i/o Vasconcelos (Torre de Moncorvo, Braganza, 6 d'agost de 1670 - Salamanca, 1747), fou un fill, de la Casa de Sa Majestat, i membre de la primera noblesa, descendent dels Marquesos d'Astorga, Comtes de Grajal, Comtes de Santa Marta, etc. humanista, poeta i escriptor portuguès en llengua espanyola.

Biografia

Comptava pocs anys quan va marcar a la cort de Madrid sota la protecció d'un oncle seu; allà es va educar adquirint profunds coneixements en arts i ciències i va freqüentar la Cort. Tot i que va viure en la seva major part a Espanya, sobretot a Salamanca, que té una plaça en el seu nom, va tornar ocasionalment a Portugal, gairebé sempre a Lisboa i Moncorvo. Va recórrer també diversos països d'Europa i va estar a Roma exercint funcions auxiliars a l'Ambaixada de Portugal a la Cúria Romana (Vaticà). Va conviure amb il·lustres acadèmics i va ser convidat a unir-se a l'Acadèmia dels Arcades, però no va acceptar la distinció a causa de les rivalitats existents en l'època. La Guerra de Successió Espanyola el va sorprendre en una de les seves visites a Lisboa, el 1702. Joan V li va concedir l'hàbit de l'Orde de Crist i una pensió per haver compost el poema èpic culte El Alphonso. Va ser nomenat membre honorari de la Reial Acadèmia Espanyola el 1738.

En el seu últim viatge a Portugal va fundar l'Acadèmia dos Units a Torre de Moncorvo, dedicada a la prosa, a la poesia, a l'equitació, a la música i dansa i a la comèdia; de la importància d'aquesta iniciativa cal dir que només hi havia al país en aquell moment quatre: les de Lisboa, Oporto, Coímbra i Évora. Va impulsar la construcció del Convent de Mafra. Va viure entre Espanya i Itàlia i els punts de vista de Bacon van influir la composició de la seva epopeia El Nuevo Mundo (1701), dedicada a Felip V. Tracta de la gesta de Cristóbal Colón en deu llibres en vers castellà (vuitenes reals) precedit cadascun d'una al·legoria en prosa. Posteriorment va dedicar a l'Acadèmia de Madrid la seva prosa satírica Història de les coves de Salamanca, la primera edició salmantina de 1731 de les quals s'ha perdut i només queda la de 1734. Per aquesta obra se'l considera un dels iniciadors de la literatura fantàstica en espanyol; hi ofereix la primera explicació coneguda a l'expressió "Cacareando y sin pluma como el gallo de Morón". Va escriure igualment sàtires en llatí inspirades en les de Persio, un discurs polític i diverses obres de circumstàncies.

Obres

Poema en loor de S. Juan de Sahagun en las fiestas, que le hizieron en su Canonizacion. S.I., s.n. 1690.

Panegyrico historial, genealogico, de la familia de Sousa. Córdoba: Imp. por Diego de Valverde y Leyva, y Acisclo Cortés de Ribera, 1696.

Loa para la Comedia com que S. Majestad que Dios guarde festeja el día del nombre de la Reina nuestra Señora. Lisboa: Imp. por Antonio Pedrozo Galrañ, 1709.

Tres Hymni in laudem B. Joannis á Cruce nuncupati Sanctissimo Domino Clementi XJ. Pontifici Optimo Maximo. Romae per Joannem Franciscum Chracas, 1715.

Gratas expresiones del Cavallero D. Francisco Botello de Moraes, y Vasconcellos al optimo Maximo Pontifici Clemente XI, en la occasion de los triunfos que por influencia de su Santidad tuvo la Iglesia el presente año de 1716. Luca: Imp. por Marescandoli, 1716.

El Alphonso o La fundacion del Reino de Portugal, establecida y perfecta en la conquista de Elysia, Salamanca: Imp. por Antonio Joseph Villargordo, 1731.

El Alphonso o La fundacion del Reino de Portugal, establecida i perfecta en la conquista de Lysboa. Salamanca: Imp. por Antonio Villargordo e Alcaráz, 1731.

Relaçã de como se ensinaõ no Collegio Imperial Trilingue da Universidade de Salamanca as três línguas, que lhe daõ nome Grega, Latina, e Hebreá, de que livros se servem seus doutíssimos Mestres. S. I., 1743.

Vida de hum Sargento mór de Dragões, com o título de Epitome da guerra de Filipe V., e Carlos III, em que louva muito os dous Condes de Assumar D. Joaõ, e D. Pedro de Almeida. S.I., 1743.

Historia de las cuevas de Salamanca (Salamanca, 1731; 2.ª edición retocada por el autor: Evora: Antonio Joseph Villargordo, 1734, reimpresión por este mismo en 1737). Hay edición moderna: Historia de las cuevas de Salamanca. Introducción de Fernando Rodríguez de la Flor y ed. de Eugenio Cobo. Madrid: Tecnos, 1987.

El Nuevo Mundo. Poemma Heroyco de D. Francisco Botello de Moraes y Vasconcelos; con las Alegorias de Don Pedro de Castro, Cavallero Andaluz. Dedicalo su autor a la Catholica Magestad de Philippo Quinto, Augusto, Piadoso, Feliz Rey de las Españas, y Indias. Por mano del ilustrissimo señor D. Manuel de Toledo General de Batalla en los Exercitos de su Magestad, &c. Barcelona: Imprenta de Juan Pablo Martí por Francisco Barnola Impresor, 1701

El Alphonso / del Cavallero Don Francisco Botello de Moraes, y Vasconcelos... Paris: chez Esti[...] Michalliet, 1712.

Segunda edición: El Alphonso, o la fundación del Reino de Portugal, assegurada, i perfecta en la conquista de Lysboa: poema epico del caballero Francisco Botello de Moráes i Vasconcélos, impresso aora la primera vez con beneplacito de su Author... En Salamanca: en la Imprenta de Antonio Joseph Villargordo, 1731.

Progressos militares de Leopoldo Enrique Botelho de Magalhaens... [S.I. : s.n.], 1711.

Satyrae equitis domini Francisci Botello de Moraes et Vasconcelos... cum notis et argumenti Doctoris Domini Joannis Gonzalez de Dios.... Salmanticae: apud Nicolaum Josephum Villar Gordo, 1740 (cuatro sátiras en latín en que imita a Aulo Persio Flaco reprendiendo vicios sociales observados por el autor)

Discurso político, histórico e crítico, que em forma de carta escreveo a certo amigo Francisco Botelho de Moraes e Vasconcelos passando deste Reino para o de Hespanha, sobre alguns abusos, que notou em Portugal. Lisboa: na Officina de Francisco Luiz Amebo impressor da Congregação Cameraria Santa Igreja de Lisboa, 1752.

Referències

Ruth Hill, Sceptres and Sciences in the Spains. Four Humanists and the new Philosophy (ca. 1680-1740), Liverpool: Liverpool University Press, 2000, pp. 191-244.

Enllaços externs

Segona edició d'Història de les coves de Salamanca a Google books

Satyrae equitis domini Francisci Botello de Moraes et Vasconcelos (1740) a Biblioteca Nacional de Portugal

Panegyrico, genealogic, de la família de Sousa (1696) a Biblioteca Nacional de Portugal